

Geoparky – prirodzená cesta vpred

Na malajskom ostrove Langkawi sa v apríli t. r. konala v poradí už 4. medzinárodná konferencia UNESCO o geoparkoch. Miesto konania konferencie nebolo zvolené náhodne. Geopark Langkawi je prvým globálnym geoparkom v juho-východnej Ázii s najkompletnejšou geologickou históriou pruvohôr.

Konferencie sa zúčastnilo 423 delegátov z 27 krajín sveta, zastupujúcich 66 členov Globálnej siete geoparkov, ktorá funguje pod patronátom UNESCO a ďalších, do siete zatiaľ

geoparkov, možnosti marketingu geoparkov v rozvojových krajinách. Hostitelia okrem troch dní plných prednášok a prezentácií pripravili pre účastníkov, ako aj pre širokú verejnosť, bohatý odborný aj kultúrno-spoločenský program.

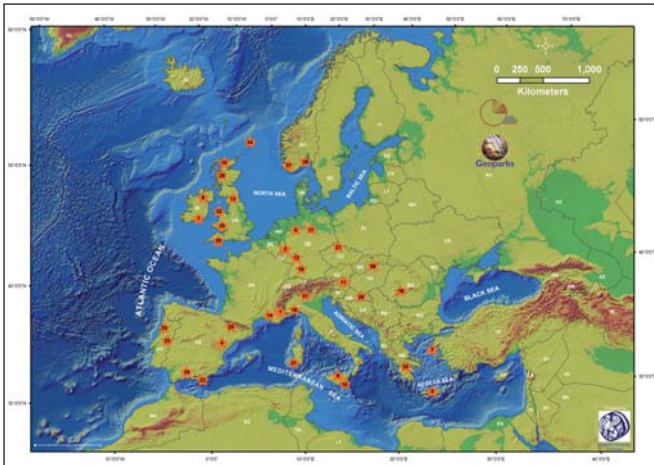
Súčasnou konferencie bola aj milá slávnosť – prijímanie nových členov do globálnej siete – celkom 11 geoparkov z Grécka, Talianska, Nórska, Portugalska, Veľkej Británie, Japonska, Číny a, samozrejme, prvý cezhraničný geopark na svete – slovensko-maďarský Novohrad – Nógrád geopark (pozri s. 3). Najväčšou sprievodnou akciou bol veľtrh geoparkov. Bola to výborná príležitosť pre širokú verejnosť zoznámiť sa na malom mieste s geologickými pozoruhodnosťami z rôznych kútov sveta, nadviazať nové kontakty a vymeniť si skúsenosti.

Konferencia trvala celkom päť dní, pričom tri dni boli venované vystúpeniam a príspevkom a dva dni boli „outdoorové“ – účastníci konferencie si mohli vybrať z ponuky niekoľkých tipov výletov po ostrove, zameraných nielen na geológiu, ale aj históriu a tradície,

uvítanie v škole a zaujímavý kultúrny a odborný program, ktorý pripravili žiaci – „geoparkári“, múzeum ryže s reálnymi ukážkami pestovania a spracovania ryže, s degustáciou všakovakých ryžových dobrôt, spoznávanie nespočetných malajských mýtov a legend, hudba a tanca plných farebnosti, muzikálnosti, najrôznejších hudobných nástrojov a i.

Celou konferenciou sa niesol duch priateľstva – Malajci boli veľmi dobrými hosťami, je to veľmi srdečný a otvorený národ. Pripravili pre účastníkov konferencie bohatú nádielku nielen odborného programu, ale dokázali priblížiť svoju krajinu, predstaviť svoj geopark, kultúru, gastronómiu. Na záver konferencie prijali účastníci deklaráciu a bolo oznámené miesto konania 5. globálnej konferencie o geoparkoch v roku 2012, ktorým bude japonský geopark Unzen na ostrove Kjúšú.

Perličku na záver pripravila sama Matka príroda – od radosti, že ďalšia konferencia sa bude konať v oblasti aktívneho vulkánu, začala cez islandskú sopku Eyjafjallajökull chrliť sopečný popol, ktorý väčšine európskych účastníkov skomplikoval návrat domov. Ja osobne som uviazla na tri dni v Singapure a jeho supermodernom a obrovskom letisku Changi. Ale to je už iný príbeh...

Mapka Európskej siete geoparkov

nezaradených území. Konferencia sa konala v obrovskom prístavnom hoteli Awana na najjužnejšom bode hlavného ostrova Pulau Langkawi. Konferencii venovala pozornosť celá Malajzia, prevzala nad ňou patronát kráľovská rodina. Konferenciu otvorila jej výsosť Tunku Panglima Besar Dato Seri Tunku Puteri Intan Safinaz binti KeBawah Duli Yang Maha Mulia Tuanku Sultan Abdul Halim Muadzam Shah, skrátene princezná štátu Kedah. Bolo to trochu úsmevné, keď moderátorka mala niekoľkokrát po sebe prečítať všetky mená jej kráľovskej výsosti.

Rokovanie konferencie prebiehalo v sekciách: Komunikujeme o geologickom dedičstve, Účasť zodpovedných, Riadenie a sieťovanie, Geoturizmus a geoparky, Geopark a trvalo udržateľný rozvoj a Nové a aspirujúce geoparky. Celkom odznelo 10 kľúčových prednášok a 113 príspevkov z existujúcich, ale aj aspirujúcich geoparkov z celého sveta. V podvečerných hodinách sa konali workshopy, v ktorých sa riešili témy, ako spôsoby prezentácie geologického dedičstva, riadenie

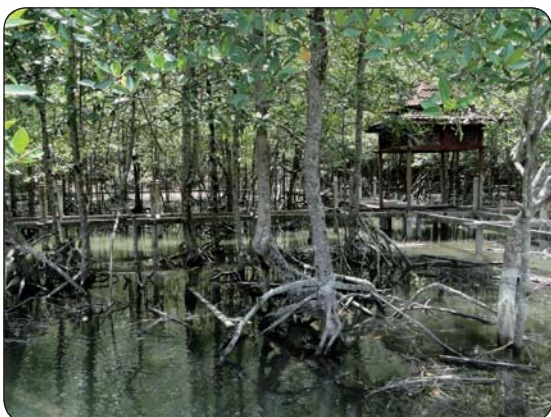
školsťvo, poľnohospodárstvo.

Mne sa podarilo navštíviť dva tzv. geolesoparky Dayang Bunting a Kilim, mauzóleum ikony ostrova Mahsuri, školu geoparku, Centrum výroby ľudoumeleckých výrobkov, ryžové múzeum, typickú rybársku dedinu zasiahnutú v roku 2004 cunami. Z množstva zážitkov spomeniem len niektoré: tzv. Island hopping alebo plavenie sa a „preskakovanie“ z ostrova na ostrov, šnorchlovanie pri koralových ostrovoch, plavenie sa cez mangrové porasty a pozorovanie zvierat (opice, hady, varany, kane a orly, netopiere, rôzne druhy vtáctva) v ich prirodzenom prostredí, sadenie mangrovníka do bahna (krátky výhonok s púčikom, nazývaný propagulum, má dômyselnú konštrukcia a po páde zo stromu do bahna dokáže okamžite zakoreniť), kŕmenie orlov či útok hladných opíc na naše ruksaky, kúpanie sa v sladkovodnom jazere na Ostrove tehotnej dievčiny, prvky turistickej infraštruktúry a jednotná prezentácia lokalít formou prehľadných a zrozumiteľných panelov, pozorovanie života miestnych rybárov, ako aj snahy o začlenenie žien rybárov do aktívnych ekonomických aktivít, priam kráľovské

Veľtrh geoparkov sa konal na pobrežnej promenáde kongresového hotela

Geopark Langkawi – prvý geopark v Juhovýchodnej Ázii

V spleti mangrových koreňov

Ostrov Langkawi je archipelág pozostávajúci z 99 tropických ostrovov v severozápadnej časti Malajského polostrova (štát Kedah). Ostrov je pomenovaný po orloch („lang“ je skratkou slova helang – orol, „kawi“ znamená červenasto hnedý), ktoré sú symbolom tohto ostrova a medzi obľúbené turistické atrakcie patrí práve kŕmenie orlov. Langkawi je exotickou dovolenkou destináciou, ktorá ponúka popri kvalitnom ubytovaní a výhodnej polohe miesta s pradávnymi dažďovými pralesmi, s vápencovými a krasovými geologickými formáciami, jaskyne so skvostnými stalagmitmi a stalaktitmi, alebo nádherné pieskové pláže omývané priehľadným morom plným podmorského života. Rozvoj

ostrova začal v roku 1987, keď bol vyhlásený za turisticky významnú destináciu a bol mu udelený štatút bezcolnéj zóny. Vznik geoparku Langkawi vládou štátu Kedah v máji roku 2006 a vstup do Globálnej siete geoparkov v júni 2007 boli významnými medzníkmi v ochrane geologického dedičstva, ako aj využívaní úžasného prírodného potenciálu v cestovnom ruchu.

Z pohľadu geológie história ostrova začína v prvohorách, kedy bol ostrov súčasťou superkontinentu Gondwana, od ktorého sa odtrhol počas raného permu tzv. pevninský blok Sibumasu a nárazom na Indočínsky blok East Malaya vyformoval v čase neskorého triasu pevninu juhovýchodnej Ázie. Vo všeobecnosti sa horniny ostrova dajú rozdeliť do 4 súvrství usadeninových hornín a jedného granitového súvrstvia. Z geologického hľadiska

Turistické tabule majú jednotný vzhľad a často sú ozdobené živými exponátmi

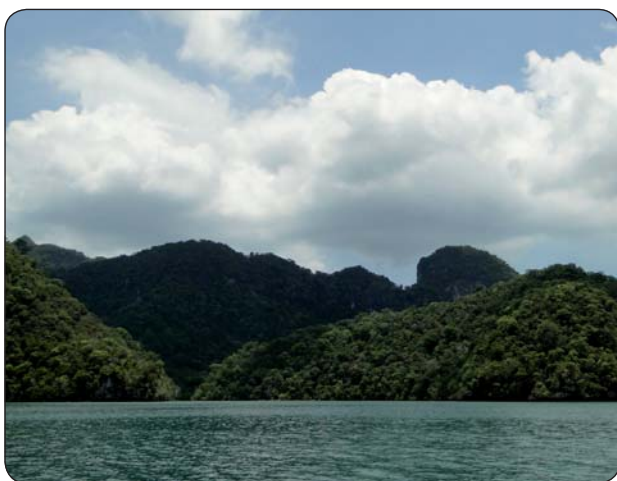
Tradičný ľudový dom

Krímenie orlov je obľúbenou turistickou atrakciou ostrova Langkawi sa tu nachádzajú najstaršie formácie a najkomplexnejšie prvohorné usadeniny v regióne Juhovýchodnej Ázie (ide o časové rozpätie prvohôr 594 - 251 miliónov rokov).

Geologické pozoruhodnosti ostrova sa dajú pozorovať v tzv. geolesoparkoch, ktorých koncept vyvinuli práve v Malajzii, v zmysle ktorého je hlavnou prioritou v ochrane lesa práve geologické dedičstvo. Na ostrove sa nachádzajú tri geolesoparky:

Machinchang Geoforest Park - predstavuje najstaršiu formáciu v Malajzii, starú asi 500 miliónov rokov, nachádzajúcu sa v severozápadnej časti ostrova. Napriek svojmu veku dokazuje toto pieskovcové súvrstvie silnú odolnosť voči tropickému chemickému zvetrávaniu, ako aj tektonickým deformáciám a vytvára nesmierne zaujímavú

Dayang Bunting alebo Ostrov tehotnej dievčiny - pri podrobnejšom pohľade ju na fotografii uvidíte ležať

avajú a fotogenickú krajinu, na ktorú sa viaže veľa legiend, pričom najznámejšia z nich je o boji dvoch gigantov MatChinchang a MatRaya. Pozorovať túto starú krajinu z výšky umožňuje domyselne postavená lanová dráha, ktorá má niekoľko zastávok a medzi nimi sú vybudované panoramatické vyhladky a turistické trasy.

Dayang Bunting Marble Geoforest Park - predstavuje krasovú krajinu (ostrovčeky južne od hlavného ostrova Langkawi) ako zmes mramorových a vápencových súvrství. V tomto parku je možné vidieť zaujímavé jaskyne, „morské oblúky“ (prírodné otvory vzniknuté eróziou morskej vody) a „morské stohy“ (prírodné, príkre, takmer kolmé stĺpy, izolované od pobrežia, vzniknuté eróziou morskej vody). Najväčšou atrakciou je obrovské sladkovodné jazero na jednom z ostrovov, ktorého vrchy pripomínajú ležiacu tehotnú ženu, a preto je pochopiteľné, že k celému ostrovu sa

jeho neživej a živej prírode, ale aj v legendách a mýtoch, histórii, tradíciách, kultúre. Malajská kultúra je pre našinca exotická, muzikálna, plná zvláštnych zvukov, hudobných nástrojov, kvetinových a zvieracích motívov a hlavne plná farieb. Nielen ženy, ale aj muži chodia veľmi pekne oblečení - šaty sú splývavé, z krásnych, vkusne vzorovaných a jemných materiálov, muži sa neštítia nosiť pestrofarebné, maľované hodvábné košele.

Zaujímavosťou je aj **typický malajský dom**, ktorý pozostával z troch častí: pilierov (kolov), stien a strechy. Tieto tri časti reprezentovali tri dôležité udalosti ľudského života - narodenie, život a smrť. Konštrukcia domu bola z dreva s poriadnymi otvormi medzi drevenými latkami na podlahe a v strope a stála na drevených koloch - čo bolo z niekoľkých dôvodov - jednak otvory slúžili ako prirodzená ventilácia vzduchu, v čase dažďov všetka voda pretiekla cez strop aj podlahu, a do domu sa po koloch nedostali žiadne zvieracie potvorky. Stropné časti, rámy dverí a okien boli zdobené drevenými ornamentmi - miera zdobenia domu odrážala spoločenské postavenie jeho majiteľov. Dnes už typické ľudové domy možno vidieť prakticky len v múzeu. Majitelia si väčšinou spodné pilierové časti omurujú, a tak sa domy podobajú klasickým domom a miesto prirodzeného ochladzovania prúdením vzduchu cez škáry využívajú elektrickú klimatizáciu...

Ostrov Langkawi bol dlhé roky označovaný za „ospalú

Malebná krajina ostrovčekov súostrovia Langkawi

viažu legendy o tehotnej dievčine a o zázračnej sile jazera, ktoré vraj dokáže liečiť neplodnosť. Tunajší mramor je najkvalitnejší v celom regióne juhovýchodnej Ázie.

Kilim Geoforest Park - predstavuje vápencovú oblasť východnej časti ostrova vyvinutú z najstarších vápencových súvrství. Je to zaujímavá krajina s takmer kolmými vápencovými kopcami s útesmi rôznych tvarov a veľkostí. Krajina je tvorená pretiahnutými kopcami a ostrovčekmi s úzkymi údoliami medzi nimi a tieto údolia sú domovom jedného z najlepších a jedinečných mangrových lesov na svete. Mangrovy sú unikátnym ekosystémom:

dokážu prežiť v extrémnych podmienkach, domyselne dokážu získavať sladkú vodu z morskej, poskytujú život ďalším rastlinám a živočíchom, zakoreňujú priamo vo vode a bahne a so svojou spleťou koreňov dokážu účinne zabrániť aj cunami. Plavenie sa na člnkoch pomedzi magrovy, pozorovanie ich života, ako aj pozorovanie zvierat (opice, hady, varany, netopiere, kane a orly, mnoho iných vtákov), možnosť vidieť rybárov pri ich každodennej práci, návšteva tradičnej výroby dreveného uhlia je naozaj nevšedným zážitkom.

Kráša ostrova však nespočíva len v

Vizuálna, hudobná a štýlová farebnosť malajskej kultúry

dieru“ a určite to súvisí aj s legendami, ktoré sú na tomto ostrove mimoriadne obľúbené. Tá najznámejšia hovorí o dievčine menom Mahsuri, ktorá bola v 19. storočí odsúdená na smrť pre čin, ktorý nikdy nespáchala. Pred svojou smrťou zakliala ostrov na 7 generácií a táto kliatba mala skončiť koncom 80. rokov minulého storočia. Práve v tom čase vládla Malajzie vyhlásila ostrov za bezcolnú zónu a začal sa jeho dynamický rozvoj. Väčšinu obyvateľstva ostrova tvoria Malajci (88 %), Číňania (6 %) a Indovia (2 %), obyvateľstvo je väčšinou moslimského vierovyznania. Obyvatelia pracujú hlavne v službách pre cestovný ruch, ale rozvíjajú sa aj malé a stredné podniky na výrobu potravín, tradičných ľudovomeleckých výrobkov, tradičných liečiv, udržiava sa aj tradičný rybolov.

Pokračovanie na s. 9